Ministry of Digital Governance
Digitally signed by Ministry of Digital Governance
Date: 2026.04.14 10:03:43 EEST
Reason:
Location: Athens
2026.04.14 09:58:00
Ακριβές Αντίγραφο

Αρ Πρωτ:ΕΞΕ 126564/14-04-2026

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Αυτοτελές Τμήμα
Συλλογικών Οργάνων

Ταχ. Δ/νση :Πλατεία Ελευθερίας
Ταχ. Κώδικας :712 01
Πληροφορίες :Νικάκη Δέσποινα
Τηλέφωνο :2813 400237
e-mail :tyso@crete.gov.gr

Ηράκλειο

ΠΡΟΣ: - Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής Δ/νση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης

ΚΟΙΝ:
- Αντιπεριφερειάρχες Π.Ε.
- Αντιπεριφερειάρχη Περιβάλλοντος Π.Κ.
- Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Π.Κ.
- Δήμοι Κρήτης

ΘΕΜΑ: Διαβίβαση της αριθμ. **17/2026** απόφασης της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Χωροταξίας.

Σας διαβιβάζουμε για τις δικές σας ενέργειες, αντίγραφο της αριθ**. 17/2026** απόφασης της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Χωροταξίας **(πρακτικό Nº 04/26-03-2026)** που αφορά στην έκφρασης άποψης επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), του έργου: **«Δέουσα Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό».**

Η Προϊσταμένη του Τμήματος

Βαρδιάμπαση Νίκη

Εσωτερική Διανομή:
- Γραφείο Περιφερειάρχη
- Αναπληρωτή Περιφερειάρχη ΠΚ
- Αντιπεριφερειάρχη ΠΕ Ηρακλείου
- Εκτελεστικό Γραμματέα ΠΚ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
ΑΔΑ:

Απόσπασμα Πρακτικού Νο 04/26-03-2026
Αριθμός Απόφασης 17/2026

Στο Ηράκλειο σήμερα την **Πέμπτη 26 Μαρτίου 2026** και ώρα **11:00** συνήλθε σε δια ζώσης συνεδρίαση η Επιτροπή Περιβάλλοντος και Χωροταξίας, (Περιφερειακό Κατάστημα, Πλατεία Ελευθερίας 01), ύστερα από τη με αριθ. πρωτ.: **77209/09-03-2026 σε ορθή επανάληψη** πρόσκληση του Προέδρου της.

Στη συνεδρίαση, στην οποία κλήθηκαν νόμιμα τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη παραβρέθηκαν:

1	Ξυλούρης Νικόλαος	Αντιπεριφερειάρχης Περιβάλλοντος	Πρόεδρος της Επιτροπής
2	Αλεξάκης Γεώργιος	περιφερειακός σύμβουλος	τακτικό μέλος
3	Ιερωνυμάκης Πρίαμος	» »	» »
4	Βοργιάς Στυλιανός (Στέλιος)	» »	» »
5	Φραγκάκης Εμμανουήλ	» »	» »
6	Χαριτάκη Μακράκη Χρυσάνθη	» »	» »
7	Μανούσακας Ιωάννης	» »	» »
8	Τερζής Λεωνίδας	» »	» »
9	Παπαβασιλείου Νεκτάριος	» »	» »
10	Τσουδερός Ευάγγελος	» »	» »
11	Βάρδα Μαρία	» »	Αντιπρόεδρος της Επιτροπής
12	Χαιρετάκης Μιχάλης	περιφερειακός σύμβουλος	τακτικό μέλος
13	Βρύσαλης Δημήτρης	» »	τακτικό μέλος
14	Καρτσάκης Γεώργιος	» »	ως τακτικό μέλος

Από τη συνεδρίαση απουσίαζε η κα Κουτεντάκη Θεοδώρα.

Α. Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν οι κ.κ.: Καλοκαιρινός Αλέξης Δήμαρχος Δ. Ηρακλείου και Πρόεδρος ΕΣΔΑΚ, Γιαλιτάκης Νίκος Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας Δ. Ηρακλείου, Ταβερναράκης Γεώργιος Πρόεδρος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος - Τμήμα Ανατολικής Κρήτης, Κριτσωτάκης Μαρίνος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ανάπτυξης ΠΚ, Καγιαμπάκη Άννα προϊσταμένη Δ/νσης Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού ΠΚ, Δαφνομήλη Δήμητρα προϊσταμένη τμήματος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού της Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, Κασωτάκη Μαρία υπάλληλος τμήματος Χωρικού Σχεδιασμού Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού ΠΚ, Γρηγορίου Μαρία υπάλληλος τμήματος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού

Σχεδιασμού ΠΚ και μέλος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Νέας Αλικαρνασσού, Καλογεράκης Ζαχαρίας πρώην πρόεδρος ΕΣΔΑΚ, Μανασάκης Γιώργος διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ΕΣΔΑΚ, Παρασύρης Γιάννης μελετητής (θέμα Α2), Φιλοξενίδη Χαρούλα χημικός μηχανικός μελετήτρια (θέμα Α2), Τσουλφάς Αλέξανδρος Πρόεδρος Δημοτικής Κοινότητας Νέας Αλικαρνασσού, Χουρδάκη Μαρία Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Καλλιθέας, κάτοικοι της περιοχής Αλικαρνασσού και Καλλιθέας, Μαρή Αικατερίνη ειδική σύμβουλος Αντιπεριφερειάρχη Περιβάλλοντος ΠΚ, Μαυράκη Στέλλα συνεργάτιδα Ευρωπαϊκού Έργου Transcend ΠΚ και για την τήρηση των πρακτικών οι Βαρδιάμπαση Νίκη και Νικάκη Δέσποινα και Θωμά Μισέλ υπάλληλοι του Αυτοτελούς Τμήματος Συλλογικών Οργάνων ΠΚ.

Β. Συμμετείχαν μέσω τηλεδιάσκεψης ο κ. Νικολουδάκης Εμμανουήλ προϊστάμενος τμήματος Περιβάλλοντος ΠΕ Ρεθύμνου.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ύστερα από τη διαπίστωση απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

ΘΕΜΑ Α3ο: Έκφραση άποψης επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), του έργου: **«Δέουσα Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό».**

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος και Χωροταξίας έχοντας υπόψη:

1. **Τις διατάξεις:**
   α) Του **Ν. 1650/1986**: «Για την προστασία του περιβάλλοντος»,
   β) Του **Ν. 2690/1999**: «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις»,
   γ) Του **Ν. 3852/2010:** «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης»,
   δ) Του **Ν. 4014/2011**: «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος»,
   ε) της αριθμ. **1649/45-15-1-2014 ΚΥΑ,** η οποία αφορά στην «εξειδίκευση των διαδικασιών γνωμοδοτήσεων και τρόπου ενημέρωσης του κοινού και συμμετοχής του ενδιαφερόμενου κοινού στη δημόσια διαβούλευση κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α΄ της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής υπ' αριθμ. 1958/2012 (ΦΕΚ Α΄ 21),
   στ) του Ν 5056/2023: «Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δήμων, παρακολούθηση επιδόσεων τοπικής αυτοδιοίκησης οικονομική και διοικητική διαχείριση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ευζωία των ζώων συντροφιάς, κατασκευή και αναβάθμιση λειτουργούντων χερσαίων συνοριακών σταθμών και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών»,
   όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.
2. Την αριθμ. **10650/24-11-2025** απόφαση Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης και το **ΦΕΚ 6523/08-12-2025, τεύχος Β΄,** που αφορά την «Τροποποίηση Οργανισμού Εσωτερικής Λειτουργίας Περιφέρειας Κρήτης».
3. **Την αριθμ. 4/2024** απόφαση σε **2η ορθή επανάληψη** Περιφερειακού Συμβουλίου (πρακτικό Ν° 02/16-01-2022), που αφορά: **α)** στη Σύσταση Επιτροπής Περιβάλλοντος και Χωροταξίας Περιφέρειας Κρήτης**, β)** στον Καθορισμό αριθμού των μελών της και **γ)** στη Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Περιφερειακού

Συμβουλίου προς την Επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 164 του Ν. 3852/10: «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 5056/2023, **από τη δημοσίευση της απόφασης στο ΦΕΚ 09-02-2024 έως 30/06/2026.**

4. Το ΦΕΚ **949 τ. Β/09-02-2024** που αφορά τη δημοσίευση της αρ. **4/2024** απόφασης Περιφερειακού Συμβουλίου Π.Κ.
5. Τη με αριθμ. πρωτ.: **603/02-01-2026** απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης που αφορά στην παράταση θητείας του Προέδρου της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Χωροταξίας Περιφέρειας Κρήτης Ξυλούρη Νικόλαου του Ανδρέα έως 30-06-2026.
6. Το με αριθμ. πρωτ. **ΔΙΠΑ 131736/8597/24-11-2025 έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας-** Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής -Δ/νση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, με θέμα: Έκφραση άποψης επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), του έργου: **«Δέουσα Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό»**
7. **Το αρ. πρωτ. 1519/27-02-202 έγγραφο του Δήμου Σητείας** με το οποίο αποστέλλει αντίγραφο της **19/2026** απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Σητείας **με την οποία γνωμοδοτεί αρνητικά επί της αναφερόμενης Στρατηγικής Μελέτης.**
8. Το με αρ. πρωτ. **93990/20-03-2026** έγγραφο του **Τμήματος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού της Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Π.Κ**., στο οποίο αναφέρονται τα παρακάτω:

Σχετικό:

Το με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/131736/8597/24.11.2025 (ΔΙΠΕΧΩΣ 13756/16.01.2026) έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με θέμα: «Διαβίβαση προς διαβούλευση της Μελέτης Δέουσας Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό».

και

Έχοντας υπόψη:

1. Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α΄/07.06.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης − Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
2. Το Π.Δ. 149/2010: «Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης» (ΦΕΚ 242/27-12-2010, τεύχος Α΄), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με την αριθμ. 10650/2025 (ΦΕΚ 6523/Β/2025) Απόφαση Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.
3. Την αρ. πρωτ. 616/02.01.2026 Απόφαση Περιφερειάρχη Κρήτης με θέμα: «Τοποθέτηση Προϊσταμένων Διευθύνσεων της Περιφέρειας Κρήτης» (ΑΔΑ: ΨΧ 317ΛΚ-ΓΟ0).
4. Τη με αρ. πρωτ. 392146/22.12.2021 Απόφαση Περιφερειάρχη (ΑΔΑ: ΩΞΚ7ΛΚ-Ρ3Ω) «Μεταβίβαση δικαιώματος υπογραφής «Με εντολή Περιφερειάρχη» στους Προϊσταμένους των Οργανικών Μονάδων της έδρας της Περιφέρειας Κρήτης» (ΦΕΚ Β΄627529-12-2021).
5. Τον Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209 Α΄/21.09.2011) ‘’Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος’’, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

6. Την αρ. οικ. 40238/19.10.2017 (ΦΕΚ 3759/25.10.2017) «Τροποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/2006 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001», όπως ισχύει
7. Την αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923Β΄/18.04.2022) «Τροποποίηση της υπό στοιχεία ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/ οικ.107017/28.8.2006 κοινής υπουργικής απόφασης «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ " σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων" του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001» (Β' 1225), όπως έχει τροποποιηθεί με την υπ' αρ. 40238/28.9.2017 (Β' 3759) κοινή υπουργική απόφαση».
8. Το έγγραφό μας με αρ. πρωτ. 374167/24-10-2024 «Παρατηρήσεις και προτάσεις επί του «Νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού», στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης».
9. Την αρ. 53/2024 Απόφαση της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Χωροταξίας, που αφορά την Έκφραση άποψης επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για το νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΕΧΠ) για τον Τουρισμό (ΑΔΑ: 6ΡΞΨ7ΛΚ-8Ρ1).
10. Την υπ΄ Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/39941/995/10.04.2025 (ΑΔΑ 60ΧΘ4653Π8-ΗΘΜ) Απόφαση Γενικού Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων του ΥΠΕΝ «Έγκριση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης ΕΠΜ 9α «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης (Ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Ρεθύμνου (μέρους), Ηρακλείου και Λασιθίου»
11. Την υπ΄ Α.Π. ΥΠΕΝ/ΓΔΠΠ/104641/2123/26.09.2025 (ΑΔΑ Ψ5Κ94653Π8-5ΗΙ) Απόφαση Γενικού Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων του ΥΠΕΝ «Έγκριση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) 9β «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης (Ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Χανίων και Ρεθύμνου (μέρους)».

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΔΕΟΥΣΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΧΠ-Τ

Εξετάζεται η Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (ΕΧΠ-Τ), η οποία διενεργήθηκε στο πλαίσιο της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης για την αξιολόγηση της συμβατότητας του νέου ΕΧΠ-Τ με τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ *«για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»*, υπό τη μεθοδολογική καθοδήγηση της 2021/C437/01 ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *«Εκτίμηση σχεδίων και έργων σε σχέση με τόπους Natura 2000 - Μεθοδολογική καθοδήγηση σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους».*

Η Δέουσα Εκτίμηση αποτελεί κρίσιμο στοιχείο τεκμηρίωσης της συμβατότητας του στρατηγικού σχεδιασμού με τους στόχους διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 και τις προβλέψεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Η διαδικασία αξιολόγησης του Σχεδίου περιλαμβάνει τρία στάδια:

α) Στάδιο 1- Προκαταρκτική αξιολόγηση («έλεγχος»),

β) Στάδιο 2 – Δέουσα εκτίμηση,

και γ) Στάδιο 3 – Παρέκκλιση από το άρθρο 6 παρ. 3 υπό προϋποθέσεις. Το στάδιο αυτό υλοποιείται αν, παρά τα αρνητικά αποτελέσματα της εκτίμησης, το σχέδιο θα πρέπει να υλοποιηθεί για

επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, εφόσον δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, και υπό την αίρεση θέσπισης αντισταθμιστικών μέτρων για τη διασφάλιση της ακεραιότητας της προστατευόμενης περιοχής που θίγεται.

Η Δέουσα Εκτίμηση εξετάζει το ΕΧΠ-Τ ως στρατηγικό χωροταξικό σχέδιο εθνικής κλίμακας, που προσδιορίζει στρατηγικές και κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο για τη χωρική διάρθρωση της τουριστικής δραστηριότητας, την προστασία του πολιτιστικού και φυσικού τοπίου, τη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη περιοχών του εθνικού χώρου που έχουν ιδιαίτερη σημασία από χωροταξική, περιβαλλοντική, αναπτυξιακή ή κοινωνική άποψη, όπως είναι ιδίως οι παράκτιες, οι θαλάσσιες και νησιωτικές περιοχές, οι ορεινές και προβληματικές περιοχές και επικεντρώνει την αξιολόγηση:

- Στη φύση και την έκταση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων
- Στη χωρική τους σύνδεση με τις περιοχές NATURA 2000
- Στους στόχους διατήρησης οικοτόπων και ειδών
- Στις πιθανές σωρευτικές επιπτώσεις με άλλα θεσμοθετημένα σχέδια και έργα.

(Α) ΣΤΑΔΙΟ 1- ΕΛΕΓΧΟΣ

Αποτελεί το **πρώτο στάδιο** της διαδικασίας Δέουσας Εκτίμησης (ΔΕ) και αποσκοπεί στο να διαπιστωθεί εάν ένα σχέδιο ή έργο είναι πιθανό να έχει σημαντικές επιπτώσεις σε έναν τόπο του δικτύου Natura 2000. Ο έλεγχος του Σχεδίου (στάδιο 1) αναπτύχθηκε βάσει απλής ανάλυσης, πρακτική που υιοθετείται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της 2021/C437/01 ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όταν αναμένεται ήδη ότι υπάρχει πιθανότητα σημαντικών επιπτώσεων (λόγω του τύπου, του μεγέθους ή της κλίμακας του σχεδίου, των χαρακτηριστικών του τόπου NATURA 2000 ή εξαιτίας του υψηλού κινδύνου συνδυαστικών επιπτώσεων με άλλα σχέδια), ώστε να επισπευσθεί η Δέουσα Εκτίμηση.

Στο πρώτο στάδιο της Δέουσας Εκτίμησης, «Έλεγχος του σχεδίου», η μελέτη αναφέρει ότι το ΕΧΠ-Τ δεν είναι άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διατήρηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών της επικρατείας (NATURA 2000), δηλαδή δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο **στην επίτευξη των στόχων διατήρησης** του δικτύου NATURA 2000. Επειδή όμως το συγκεκριμένο σχέδιο αφορά τον καθορισμό στρατηγικών κατευθύνσεων για την **τουριστική ανάπτυξη** σε εθνικό επίπεδο και την κατηγοριοποίηση του χώρου με βάση την ένταση της τουριστικής δραστηριότητας, τα αποτελέσματα του πρώτου σταδίου ελέγχου καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ορισμένες πτυχές του σχεδίου (όπως το μέγεθος, η δέσμευση γης, η κατανάλωση πόρων και οι εκπομπές ρύπων) **δεν μπορεί να αποκλειστεί η ύπαρξη σημαντικών επιπτώσεων στις περιοχές Natura 2000 από την εφαρμογή του ΕΧΠ Τουρισμού.**

Οι κύριες μεμονωμένες πτυχές του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου (ΕΧΠ) για τον Τουρισμό που ενδέχεται να προκαλέσουν επιπτώσεις στους τόπους Natura 2000 είναι οι εξής:

- **Μέγεθος και κλίμακα:** Το σχέδιο αφορά το σύνολο της επικράτειας και προβλέπει μεγάλο αριθμό τουριστικών κλινών και εκτάσεων, γεγονός που συνδέεται με πιθανές επιπτώσεις όπως η μείωση οικοτόπων και πληθυσμών ειδών.
- **Απόσταση από τους τόπους Natura 2000:** Δεν τίθεται περιορισμός ως προς την απόσταση, καθώς η τουριστική δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί ακόμη και εντός των προστατευόμενων περιοχών, ασκώντας πίεση στους στόχους διατήρησής τους.
- **Δέσμευση γης (άμεση / έμμεση):** Η κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων, γηπέδων και υποδομών (π.χ. εσωτερική οδοποιία) οδηγεί σε κάλυψη εδάφους. Παρ' όλο που η άμεση δέσμευση μπορεί να είναι μικρή, δεν αποκλείονται σημαντικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα των τόπων.
- **Απαιτούμενοι πόροι:** Οι τουριστικές αναπτύξεις απαιτούν μεγάλες ποσότητες **υδατικών πόρων** (έως και 450 λίτρα ανά κλίνη την ημέρα για ορισμένες μορφές), ενώ απαιτούνται και εδαφικοί/ορυκτοί πόροι για τις εκσκαφές και τις κατασκευές. Η απόληψη υδάτων μπορεί να στερήσει νερό από κατάντη υγροτόπους και να βλάψει τη βιοποικιλότητα.

• **Εκπομπές (απόρριψη στο έδαφος, το νερό ή τον αέρα):** Περιλαμβάνουν στερεά και υγρά απόβλητα (λύματα), αέριους ρύπους από τη μετακίνηση των τουριστών, σκόνη κατά τις κατασκευές και **αύξηση του θορύβου**, που προκαλεί όχληση στα είδη.
• **Απαιτήσεις σχετικά με τη μεταφορά:** Η ανάγκη για κατασκευή ή επέκταση δικτύων μεταφοράς για την εξυπηρέτηση των τουριστών μπορεί να οδηγήσει σε αρνητικές επιπτώσεις στους οικοτόπους και σε οχλήσεις από την κίνηση οχημάτων.
Συμπέρασμα 1ου Σταδίου: Δεν είναι δυνατόν να αποκλεισθεί η πιθανότητα σημαντικών επιπτώσεων στην ακεραιότητα των τόπων του δικτύου NATURA 2000 από την εφαρμογή του ΕΧΠ-Τ, λαμβάνοντας υπόψη και τους στόχους διατήρησης. Συνεπώς είναι απαραίτητη η συνέχιση της ανάλυσης με τη διενέργεια δέουσας εκτίμησης (ΣΤΑΔΙΟ 2), προκειμένου να εξετασθούν διεξοδικά οι επιπτώσεις, τα μέτρα μετριασμού και η συμβατότητα του σχεδίου με τους σκοπούς διατήρησης της ακεραιότητας των τόπων NATURA 2000.

(Β) ΣΤΑΔΙΟ 2-ΔΕΟΥΣΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
Οι στόχοι για το **2ο Στάδιο (Δέουσα Εκτίμηση Επιπτώσεων)** της μελέτης του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό εστιάζουν στην εις βάθος επιστημονική αξιολόγηση των κινδύνων για το δίκτυο Natura 2000. Οι στόχοι είναι οι εξής:

- **Εξέταση της ακεραιότητας των τόπων:** Αξιολογούνται όλα τα στοιχεία που συμβάλλουν στη διατήρηση των περιοχών Natura 2000, η σημασία των σχετικών οικοτόπων και η θέση τους στο πλαίσιο του δικτύου, με βάση τις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις.
- **Ανάλυση της οικολογικής συνοχής:** Εξετάζεται ο ρόλος, η λειτουργία και η συνοχή του δικτύου Natura 2000 ως ενιαίο οικολογικό σύστημα.
- **Προσδιορισμός επιπτώσεων:** Περιλαμβάνεται ο ολοκληρωμένος προσδιορισμός όλων των δυνητικών επιπτώσεων του σχεδίου (άμεσων και σωρευτικών) που πιθανολογείται ότι θα επηρεάσουν σημαντικά τους προστατευόμενους τόπους.
- **Ενσωμάτωση μέτρων μετριασμού:** Στοχεύει στον καθορισμό αποτελεσματικών μέτρων στο σχέδιο, προκειμένου να αποφευχθούν, να μειωθούν ή να εξαλειφθούν οι αρνητικές επιπτώσεις.
- **Εφαρμογή βέλτιστων τεχνικών:** Χρησιμοποιούνται οι πλέον σύγχρονες τεχνικές και μέθοδοι για την εκτίμηση του βαθμού επίδρασης του σχεδίου στην οικολογική ακεραιότητα.
- **Καθορισμός δεικτών παρακολούθησης:** Περιλαμβάνονται ισχυροί δείκτες για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της υλοποίησης του σχεδίου σε σχέση με το περιβάλλον.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της περιγραφής του ίδιου του Σχεδίου (ΕΧΠ-Τ) που εξετάζεται σε αυτό το στάδιο, οι στόχοι περιλαμβάνουν:

- Τον προσδιορισμό μακροπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων στόχων για την τουριστική ανάπτυξη σε εθνικό επίπεδο.
- Τη διασφάλιση της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας του τουριστικού τομέα.
- Την προστασία του πολιτιστικού και φυσικού τοπίου και τη χωρική οργάνωση περιοχών με ιδιαίτερη σημασία (παράκτιες, νησιωτικές, ορεινές).

Το ΕΧΠ-Τ καθορίζει στρατηγικές κατευθύνσεις για την τουριστική ανάπτυξη σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

• **Χωρική Διάρθρωση:** Ο εθνικός χώρος κατηγοριοποιείται με βάση την ένταση της τουριστικής δραστηριότητας (δείκτης κλίνες/έκταση) σε πέντε κατηγορίες: (Α) Περιοχές ελέγχου (υπεραναπτυγμένες), (Β) Αναπτυγμένες, (Γ) Αναπτυσσόμενες, (Δ) Περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης και (Ε) Μη αναπτυγμένες περιοχές.
• **Ειδικές Μορφές Τουρισμού:** Προωθούνται δραστηριότητες όπως ο γεωτουρισμός, ο αλιευτικός, ο αθλητικός (γκολφ, χιονοδρομικός), ο καταδυτικός, ο ιαματικός και ο συνεδριακός τουρισμός.
• **Υποδομές:** Προβλέπονται συνοδευτικά έργα όπως μεταφορικά δίκτυα, εγκαταστάσεις ύδρευσης, διαχείρισης αποβλήτων και τηλεπικοινωνιών.

ΙΙ.1 ΤΟΠΟΙ NATURA 2000 ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΣΘΟΥΝ

Η Δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (ΕΧΠ-Τ), για οικονομία ανάλυσης και ασφάλεια θεώρησης, υλοποιήθηκε υπό την παραδοχή ότι όλοι οι τόποι του Δικτύου NATURA 2000 της χώρας είναι πιθανόν να επηρεασθούν από την εφαρμογή του Σχεδίου (worst case) και εξετάζονται ως προς τις δυνητικές συνέπειες του τουρισμού σε αυτούς. Η Ελλάδα διαθέτει 202 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) και 241 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ). Στην Περιφέρεια Κρήτης έχουν ενταχθεί συνολικά 53 περιοχές στο δίκτυο Natura 2000, εκ των οποίων 25 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), 27 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), με μερική επικάλυψη των επιφανειών τους, και μία περιοχή έχει διπλό χαρακτηρισμό. Οι περιοχές αυτές καταλαμβάνουν περίπου το 30% της συνολικής έκτασης του νησιού (Εικόνα 1).

Σύμφωνα με τη μελέτη, στην Ελλάδα εντοπίζονται κυρίως 4 γενικές κατηγορίες οικοσυστημάτων:
(α) **Δασικά** οικοσυστήματα, που καλύπτουν περίπου το 25% της ελληνικής επικράτειας και τα οποία είναι αποδέκτες σημαντικών πιέσεων (πυρκαγιές, υπερβόσκηση, λαθροθηρία, λαθροϋλοτομία, κλιματική αλλαγή κ.ά.)
(β) **Αγροοικοσυστήματα:** Εκτάσεις που διαμορφώθηκαν κυρίως μετά το 1950 με την επέκταση της εντατικής γεωργίας, τα οποία λόγω υψηλής ετερογένειας, υποστηρίζουν σε μεγάλο βαθμό τη βιοποικιλότητα.
(γ) **Υδατικά** οικοσυστήματα-υγρότοποι, που συνιστούν ενδιαίτημα πληθώρας υδρόβιων πουλιών και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και έχουν ιδιαίτερη οικολογική σημασία, προσφέροντας παράλληλα πλήθος οικοσυστημικών υπηρεσιών.
(δ) **Θαλάσσια** οικοσυστήματα. Τα οικοσυστήματα της παράκτιας ζώνης των ελληνικών θαλασσών είναι από τα πιο βιοποίκιλα θαλάσσια οικοσυστήματα της Μεσογείου. Οι σημαντικότερες ανθρωπογενείς πιέσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα είναι ο ευτροφισμός (χρήση γεωργικών λιπασμάτων και απόρριψη αστικών αποβλήτων στη θάλασσα), η υπεραλίευση, η ρύπανση από πετρέλαιο, τα βιομηχανικά απόβλητα, ο τουρισμός (απώλεια ενδιαιτημάτων, εισαγωγή ξενικών ειδών) και η κλιματική αλλαγή.

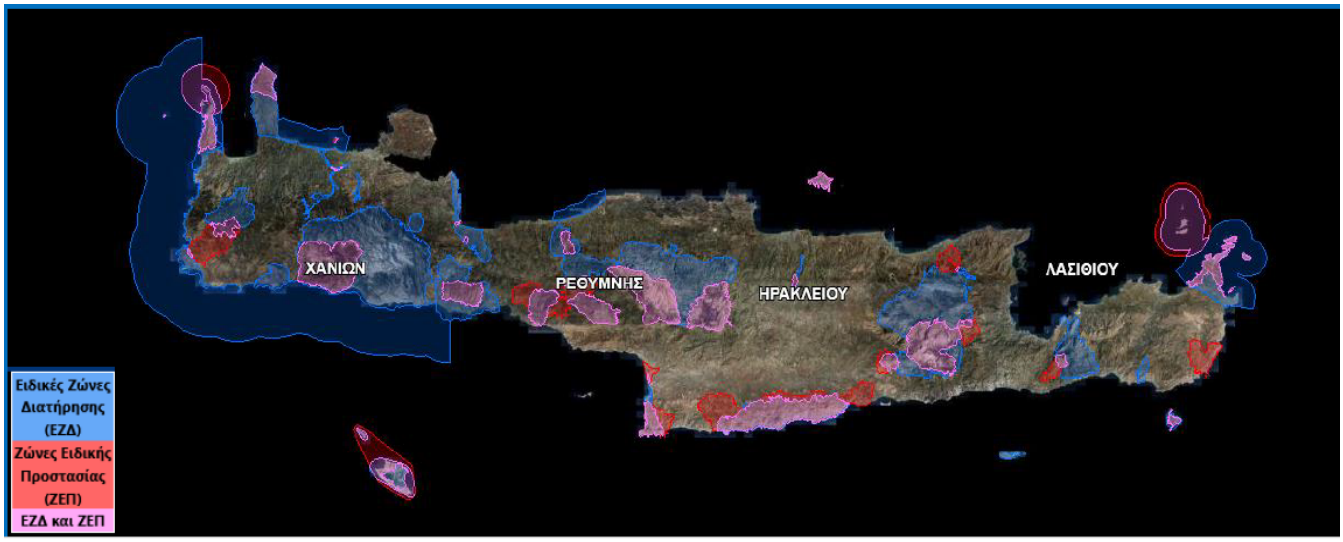

Εικόνα 1. Οι προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 της Κρήτης, από τον χάρτη θέασης του Κτηματολογίου.

Για την αξιολόγηση της κατάστασης και των τάσεων διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, η Δέουσα Εκτίμηση βασίσθηκε στα συμπεράσματα της Έκθεσης Κατάστασης του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα για το 2018 του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ). Η έκθεση αυτή αξιολογεί τις περιβαλλοντικές τάσεις μέσω ενός συστήματος δεικτών (**ΠΙΝΑΚΑΣ 1**), προσφέροντας μια ολοκληρωμένη εικόνα για την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και τις μεταβολές του. Η ενσωμάτωση των συμπερασμάτων της έκθεσης του 2018, κατά την άποψη του μελετητή, διασφαλίζει ότι η Δέουσα Εκτίμηση στηρίζεται στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις και σε πρόσφατα δεδομένα για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τουριστικό σχεδιασμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Σύστημα δεικτών και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών τάσεων:

Δείκτης	Κατάσταση και τάσεις διατήρησης, σύμφωνα με την έκθεση του ΕΚΠΑΑ
Αφθονία και κατανομή επιλεγμένων ειδών	Ο δείκτης των κοινών πουλιών στην Ελλάδα, παρουσιάζει μείωση (19,81%, περίοδος 2007-2016). Οι πληθυσμοί των αγροτικών πουλιών εμφανίζουν μικρή μείωση (2,6%) ενώ οι πληθυσμοί των δασικών πουλιών πολύ μεγάλη μείωση (38,15%) για την ίδια περίοδο.
Είδη ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	33% των ειδών βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης (FV). Στα πτηνά, οι βραχυπρόθεσμες τάσεις (2001-2012) του πληθυσμού των αναπαραγόμενων ή/και διαχειμαζόντων πτηνών είναι σταθερές σε ποσοστό 66%, ενώ οι μακροπρόθεσμες πληθυσμιακές τάσεις (1980-2012) καταγράφονται σταθερές σε ποσοστό 36% και άγνωστες σε ποσοστό 33%.
Οικότοποι Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Ποσοστό 61% των τύπων οικοτόπων βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης (FV), ενώ ποσοστό 3% σε Μη Ικανοποιητική – Κακή κατάσταση διατήρησης (U2)
Κάλυψη οικοσυστημάτων	Οι αλλαγές στην κάλυψη των διαφορετικών κατηγοριών οικοσυστημάτων που συντελέστηκαν της περίοδο 2006-2012 αντιστοιχούν στο 1,08% της Ελληνικής Επικράτειας. Οι

	καλλιέργειες, θαμνώνες, αγροτικά μωσαϊκά και λιβάδια μειώθηκαν σε έκταση, ενώ σημειώθηκε μικρή αύξηση των αστικών περιοχών και των υδάτινων σωμάτων (λίμνες, ποτάμια)
Πιέσεις και απειλές σε είδη Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Η πλειονότητα των απειλών σε χερσαία και θαλάσσια είδη ήταν χαμηλής έντασης. Η Ελλάδα πρέπει να επικεντρωθεί στην εξάλειψη των απειλών που αφορούν στην ιχθυοπανίδα των εσωτερικών υδάτων και στα θαλάσσια θηλαστικά. Τα πτηνά δέχονται μεγάλο αριθμό τύπων πιέσεων κυρίως μεσαίας έντασης. Η τροποποίηση των φυσικών συνθηκών, ακολουθούμενη από τη γεωργία είναι η σημαντικότερη πίεση υψηλής έντασης που καταγράφεται για τα πτηνά.
Πιέσεις και απειλές σε οικοτόπους Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Η πλειονότητα των πιέσεων και απειλών στους χερσαίους οικοτόπους ήταν χαμηλής έντασης, ενώ αντίστοιχα οι πιέσεις στους θαλάσσιους μεσαίας έντασης. Η Ελλάδα πρέπει να δώσει έμφαση στην εξάλειψη πιέσεων και απειλών στα δασικά οικοσυστήματα, που δέχονται την πλειονότητα των πιέσεων και απειλών.
Απώλεια φυσικών και ημιφυσικών οικοσυστημάτων	Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τεχνητών εκτάσεων στην Ελλάδα, ήταν από τους υψηλότερους στην Ευρώπη (4η θέση στην ευρωπαϊκή κατάταξη, 2006-2012)
Κατακερματισμός φυσικών και ημιφυσικών οικοσυστημάτων και περιοχών	Το οδικό δίκτυο είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο στην Ελλάδα, δημιουργώντας πολύ σοβαρά προβλήματα κατακερματισμού του ελληνικού τοπίου. Κρίνεται απαραίτητη η προστασία εκτεταμένων περιοχών άνευ δρόμων λόγω της σημασίας τους για τη συνδεσιμότητα των φυσικών οικοσυστημάτων και για τη διαφύλαξη των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους
Εθνικά προστατευόμενες περιοχές	Η συνολική επιφάνεια των Εθνικά προστατευόμενων περιοχών παρουσιάζει εκθετική αύξηση στην Ελλάδα, από το 1983. Η συνεισφορά της Ελλάδας στο Σύστημα των προστατευόμενων περιοχών της Ευρώπης είναι σημαντική [αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,8% της συνολικής έκτασης των χαρακτηρισμένων ως εθνικά προστατευόμενων περιοχών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (2016)]
Περιοχές χαρακτηρισμένες βάσει των Οδηγιών της ΕΕ για τους οικοτόπους και για τα πτηνά	Το Δίκτυο NATURA 2000, καλύπτει το 27,1% της χερσαίας επιφάνειας της χώρας. Η συνεισφορά της Ελλάδας στο Δίκτυο Natura 2000 είναι μεγάλη και η χώρα τοποθετείται στην έβδομη θέση μεταξύ των 28 κρατών – μελών.
Διατήρηση Γεωποικιλότητας	8 Γεωπάρκα έχουν ενταχθεί στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, περιλαμβάνοντας 330 γεωτόπους (Εικόνα 2).

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Έκθεσης, η κατάσταση της φύσης και της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Η χώρα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στις δράσεις για την προστασία του βιολογικού και γεωλογικού κεφαλαίου μέσω των προστατευόμενων περιοχών. Προτεραιότητες για τη διατήρηση του φυσικού πλούτου εντοπίζονται σε δράσεις που στοχεύουν:

- Στην ανάσχεση της αλλαγής της κάλυψης γης από φυσική - ημιφυσική σε δομημένη.
- Στην αποτροπή της κατάτμησης των οικοσυστημάτων.
- Στην προστασία του τοπίου και του γεωπεριβάλλοντος.

- Στην προστασία της έκτασης των λειτουργικών χαρακτηριστικών των δασών.
- Στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος με επίκεντρο τον μετριασμό των πιέσεων και των απειλών που δέχονται.

Εικόνα 2: Τα όρια των περιοχών UNESCO της Κρήτης (με γραμμή πράσινου χρώματος). Από δυτικά: Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς, ενταγμένος στο παγκόσμιο δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας (MAB - Man and Biosphere) της UNESCO από το 1981, Γεωπάρκο Ψηλορείτη, Αστερούσια όρη ενταγμένα στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας από το 2020 (MAB – Man and Biosphere UNESCO), Γεωπάρκο Σητείας. Πηγή χάρτη: UNESCO Sites in Crete, www.unescositesincrete.gr.

ΙΙ.2 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

Τα στοιχεία του Σχεδίου, όπως το μέγεθος και η κλίμακα, η θέση αναπτύξεων ως προς τους τόπους του δικτύου NATURA 2000, η δέσμευση γης, οι απαιτούμενοι πόροι για τις κατασκευές και τη λειτουργία των στοιχείων των καταλυμάτων, οι εκπομπές ρύπων, οι απαιτήσεις μεταφοράς, ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης και στην ακεραιότητα των τόπων του δικτύου NATURA 2000. Οι επιπτώσεις αυτές αξιολογήθηκαν στη Δέουσα Εκτίμηση με κριτήριο την κατηγοριοποίηση του Εθνικού χώρου ως προς της χωρική διάρθρωση του τουρισμού, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Σχεδίου (ΕΧΠ-Τ) και ειδικότερα:

α) Επιπτώσεις ανά κατηγορία έντασης τουρισμού

Σύμφωνα με τη Δέουσα Εκτίμηση, το 70% των Δημοτικών Ενοτήτων (ΔΕ) της χώρας, ήτοι 728 ΔΕ περιλαμβάνουν τμήματα τόπων NATURA 2000. Επομένως, οι δραστηριότητες τουρισμού εντός των ΔΕ είναι αρκετά πιθανόν να συμβούν εντός ή πλησίον των τόπων αυτών.

Οι περιοχές της χώρας με ένταση τουρισμού Α (περιοχές ελέγχου) και Β (αναπτυγμένες), περιλαμβάνουν αθροιστικά ποσοστό 10% του συνόλου των περιοχών NATURA 2000, που δυνητικά υφίστανται τις επιπτώσεις από την εφαρμογή του σχεδίου. Οι περιοχές με τη μικρότερη τουριστική ανάπτυξη, ήτοι Γ (αναπτυσσόμενες) και ιδίως Δ (με δυνατότητες ανάπτυξης) και Ε (μη αναπτυγμένες) περιλαμβάνουν μεγαλύτερο αριθμό τόπων του δικτύου NATURA 2000, ήτοι ποσοστό 14%, 27% και

49% αντίστοιχα, εν συγκρίσει με τις περιοχές με μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη, όπως φαίνεται και από το παρακάτω σχήμα που αποτυπώνει τα αποτελέσματα της ανάλυσης (Εικόνα 3).
Η ίδια κατανομή προκύπτει, αν η ανάλυση γίνει με βάση την έκταση των ΔΕ (και όχι τον αριθμό).

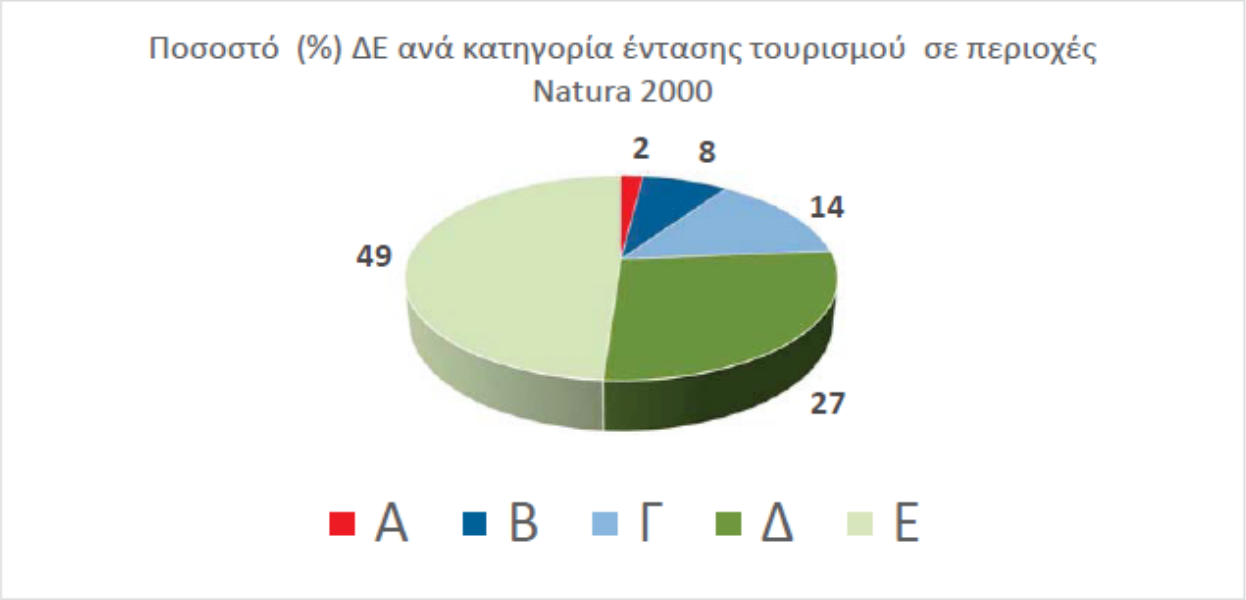

Εικόνα 3: Ποσοστό % Δημοτικών Ενοτήτων (ΔΕ) της χώρας ανά κατηγορία έντασης τουρισμού σε περιοχές NATURA 2000. Α: Περιοχές ελέγχου, Β: Αναπτυγμένες, Γ: Αναπτυσσόμενες, Δ: Με δυνατότητες ανάπτυξης, Ε: Μη αναπτυγμένες.

β) Επιπτώσεις ανά κατηγορία χώρου

β.1 Περιοχές με ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Οι Μητροπολιτικές περιοχές (Μ) δεν μπορούν να επηρεασθούν από τις επιπτώσεις του Σχεδίου (ΕΧΠ-Τ) ως προς τη βιοποικιλότητα των τόπων του δικτύου NATURA 2000, καθώς δεν εμπίπτουν στους τόπους αυτούς και βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από τα όριά τους.

Στους προστατευόμενους τόπους NATURA 2000 των νησιών της Ομάδας Ι (Τουριστικά αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα νησιά), της Ομάδας ΙΙ (Λοιπά κατοικημένα νησιά) και της Ομάδας ΙΙΙ (Ακατοίκητα νησιά και βραχονησίδες), ενδέχεται να υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του Σχεδίου. Στα νησιά της πρώτης υπομάδας της ομάδας ΙΙΙ, όπου δεν επιτρέπεται τουριστική ανάπτυξη δεν θα υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στους προστατευόμενους τόπους.

Οι παράκτιες περιοχές (Π), παρόλο που περιλαμβάνουν μικρό ποσοστό, ήτοι 2,6%, των τόπων του δικτύου NATURA 2000, ενδέχεται να υφίστανται τις αρνητικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης, λόγω ευαισθησίας των οικοσυστημάτων τους, ενώ για τις ορεινές περιοχές (Ο) οι δυνητικές επιπτώσεις του Σχεδίου εξαρτώνται από τον τύπο τουρισμού, από τον τόπο και τα ειδικά χαρακτηριστικά του καθώς και τους στόχους διατήρησης.

Η δέουσα εκτίμηση συμπεραίνει ότι σε κάθε περίπτωση οι ρυθμίσεις του Σχεδίου δεν μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους τόπους του δικτύου NATURA 2000 των περιοχών με ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

β.2 Κατηγορίες χώρου με ειδικό καθεστώς

Οι περιοχές αυτές υπάγονται σε ειδικά καθεστώτα προστασίας, τα οποία καθορίζουν τους όρους διαχείρισης και διατήρησής τους, με στόχο την αποτελεσματική προστασία των ιδιαίτερων οικολογικών χαρακτηριστικών τους.
Όλες οι Οργανωμένες Μορφές Ανάπτυξης Τουρισμού και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων (ΟΜΑΤ), στην εκδοχή τους της "ήπιας ανάπτυξης", μπορούν να συμπεριλαμβάνουν τμήματα του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών, τα οποία δυνητικά μπορεί να είναι αποδέκτες των

αρνητικών επιπτώσεων του Σχεδίου. Το ίδιο ισχύει και για τους προστατευόμενους, εγκαταλελειμμένους οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και ιστορικούς τόπους εντός NATURA 2000. Για όλες τις παραπάνω κατηγορίες χώρου, η σημαντικότητα των επιπτώσεων συναρτάται από τα ειδικά καθεστώτα προστασίας τους.

γ) Επιπτώσεις ανά ειδική μορφή τουρισμού

Η Δέουσα εκτίμηση αναγνωρίζει ότι οι ειδικές μορφές τουρισμού που προτείνει το ΕΧΠ-Τ, ήτοι τουρισμός υπαίθρου, αθλητικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, θρησκευτικός-προσκυνηματικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, τουρισμός υγείας, τουρισμός ευεξίας, άλλες ειδικές εναλλακτικές μορφές, διάσπαρτο ξενοδοχείο, συνδέονται με αρνητικές επιπτώσεις στις προστατευόμενες περιοχές, οι οποίες σε στρατηγικό επίπεδο δεν αξιολογούνται σημαντικές, αν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα μετριασμού. Σε κάθε περίπτωση καταλήγει ότι η σημαντικότητα των επιπτώσεων θα πρέπει να εξετάζεται σε επίπεδο έργου.

Ο τουρισμός υπαίθρου, ειδικώς, αναπτύσσεται σε περιοχές της υπαίθρου με πλούσιο φυσικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών, πλην των περιοχών απολύτου προστασίας της φύσης και της αγροτικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Επομένως είναι δυνατόν να ασκήσει πίεση στις περιοχές που είναι επιτρεπτή η άσκησή του, χαμηλής έντασης κατά τη δέουσα εκτίμηση, επειδή σχετίζεται με δραστηριότητες φυσιολατρικές ή φιλικές προς το περιβάλλον και περιορισμένη ανάπτυξη καταλυμάτων.

Σωρευτικές επιπτώσεις με άλλα σχέδια ή έργα

Στο στάδιο της Δέουσας Εκτίμησης εξετάσθηκαν επίσης σχέδια (θεσμοθετημένα, υπό αξιολόγηση/εκπόνηση/σε εξέλιξη) που θα μπορούσαν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε τόπους NATURA 2000 σωρευτικά με το ΕΧΠ-Τ (Εικόνα 4), ήτοι:

- Γενικό Σχέδιο Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. (ΕΠΧΣΑΑ ΑΠΕ)
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την βιομηχανία (ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας),
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες,
- Αξιολόγηση και Αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Α.Π.Ε.,
- Αξιολόγηση και Αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τη Βιομηχανία,
- Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες (ΕΧΠ-Ο),
- Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής (ΣΔΛΑΠ) και Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΚΠΛΑΠ),
- 1η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας,
- 1η Αναθεώρηση Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας.

Εξετάσθηκαν επίσης μεγάλα έργα που έχουν υλοποιηθεί ή/και είναι προς υλοποίηση, τα οποία θα μπορούσαν να έχουν συνεργιστικές επιπτώσεις με το ΕΧΠ-Τ στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου, ήτοι για την Κρήτη ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ) και το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλλι.

Η αλληλεπίδραση του ΕΧΠ-Τ σωρευτικά με τα παραπάνω σχέδια ή/και μεγάλα έργα περιορίζεται τοπικά στην έκταση εφαρμογής αυτών (χωρικά προσδιορισμένη και περιορισμένη έκταση ισχύος).

Αναφορικά με την Κρήτη, η δέουσα εκτίμηση δεν αναμένει σημαντικές αθροιστικές επιπτώσεις του ΕΧΠ-Τ με άλλα σχέδια ή /και έργα στους τόπους NATURA 2000. Εντοπίζονται τρεις περιοχές ελέγχου Α (Μάλια, Χερσόνησος, Κυδωνία), οι οποίες δεν συνδέονται με άλλο Σχέδιο, ωστόσο δύο εξ αυτών (Μάλια και Χερσόνησος) διατρέχονται από τον ΒΟΑΚ, του οποίου οι επιπτώσεις αξιολογήθηκαν στο

στάδιο της περιβαλλοντικής του αδειοδότησης (στη ΜΠΕ του έργου) ως μη σημαντικές μετά τη λήψη μέτρων προστασίας.

Οι περιοχές Β ομοίως δεν συνδέονται με άλλα σχέδια, με μόνη σωρευτική δράση από τη διάσχιση τμημάτων του ΒΟΑΚ, με μη σημαντικές επιπτώσεις στις προστατευόμενες περιοχές μετά τη λήψη μέτρων.

Σε περιοχές Β, στην ΠΕ Ηρακλείου και Χανίων, εμφανίζονται περιοχές που προτείνονται ως πόλοι επέκτασης και εντατικοποίησης του ΕΧΠ-Τ.

Το υπό κατασκευή αεροδρόμιο Καστελλίου δεν εισφέρει σημαντικές αθροιστικές επιπτώσεις στις περιοχές χαμηλής ανάπτυξης τουρισμού στις οποίες αναπτύσσεται (Δ και Ε), καθώς βρίσκεται εκτός περιοχών NATURA 2000 και σε απόσταση από αυτές.

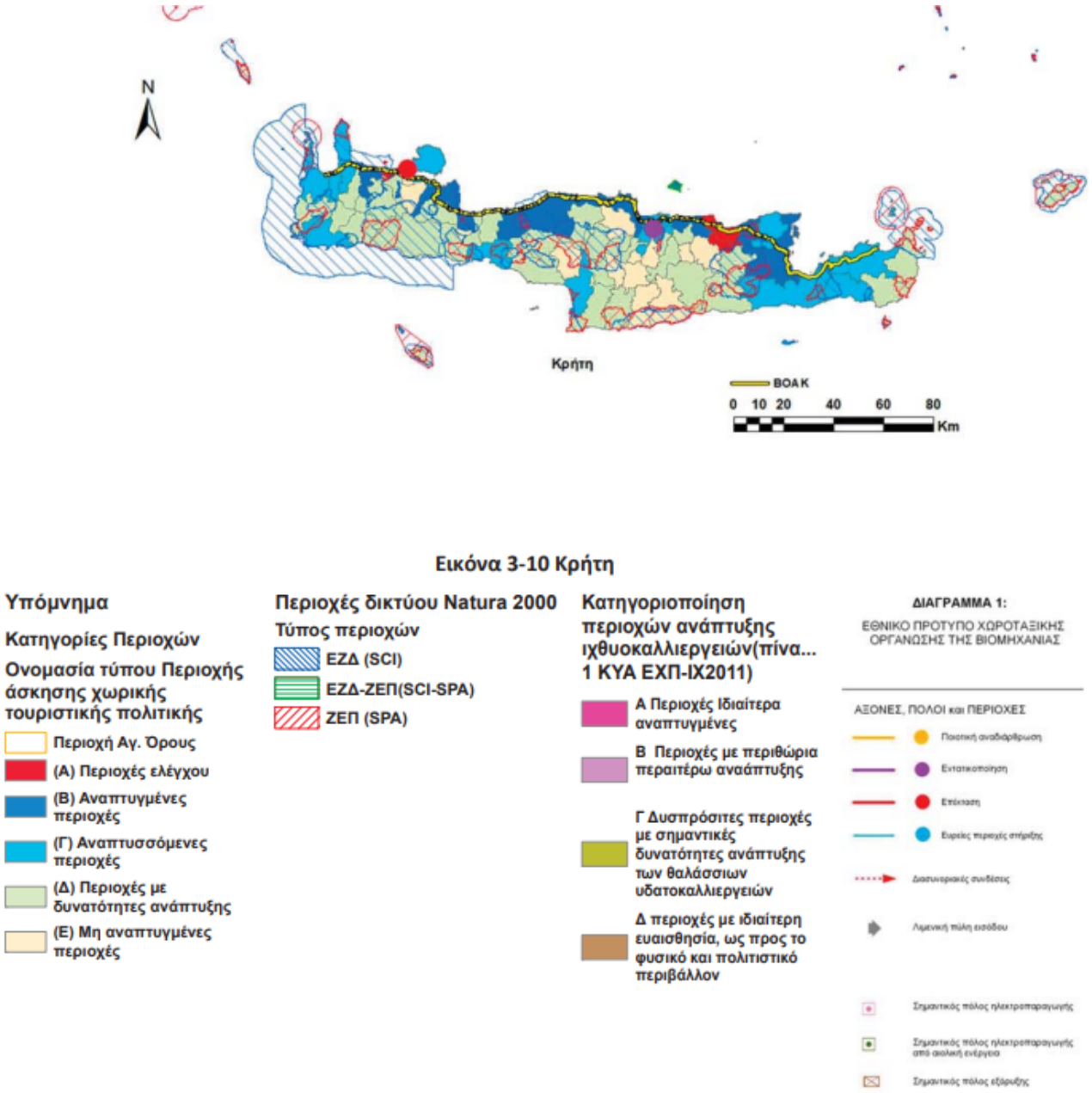

Εικόνα 3-10 Κρήτη

Εικόνα 4: Περιοχές δράσεων Σχεδίων που ελέγχθηκαν από την εξεταζόμενη Μελέτη ως προς τις δυνητικές σωρευτικές επιπτώσεις και οι κατηγορίες περιοχών του ΕΧΠ-Τ.
Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τη Δέουσα Εκτίμηση, δεν υπάρχει ισχυρή σύνδεση μεταξύ των παραπάνω Σχεδίων και μεγάλων έργων με το ΕΧΠ-Τ, οπότε σε στρατηγικό επίπεδο δεν αναμένονται σημαντικές σωρευτικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις θα πρέπει οι σωρευτικές επιπτώσεις να εξετάζονται πιο εστιασμένα σε επίπεδο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του εκάστοτε έργου ή δραστηριότητας.

III. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ ΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
Οι επιπτώσεις που επιφέρει ο τουρισμός στο περιβάλλον, σχετίζονται κυρίως με:
α) Απώλεια και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων
Αναφορικά με την απώλεια και τον κατακερματισμό των ενδιαιτημάτων, η δέουσα εκτίμηση διατυπώνει ότι το ΕΧΠ-Τ κατηγοριοποιεί τον εθνικό χώρο βάσει του καθεστώτος που διέπει το Εθνικό Σύστημα προστατευόμενων Περιοχών. Ως εκ τούτου δεν αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 από την εφαρμογή του, καθώς αποκλείονται της χωροθέτησης τουριστικών εγκαταστάσεων τα κρίσιμα και περισσότερο ευάλωτα - ευαίσθητα στοιχεία του Δικτύου (Ζώνες Απολύτου Προστασίας της Φύσης, Ζώνες Προστασίας της Φύσης, οικότοποι προτεραιότητας) και επιπλέον υγρότοποι RAMSAR, θεσμοθετημένες περιοχές Απάτητων Βουνών, γη υψηλής παραγωγικότητας, Πυρήνες Εθνικών Δρυμών. Στις περιοχές αυτές η επίπτωση θα είναι μηδενική.

Για τις υπόλοιπες περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών, όπως Ζώνες Προστασίας της Φύσης, Εθνικά Πάρκα, το Σχέδιο επιτρέπει και προωθεί μορφές τουρισμού που προσιδιάζουν σε αυτές, με τις αναγκαίες μικρές συνοδευτικές εγκαταστάσεις. Στις περιπτώσεις αυτές η συμβατότητα κάθε έργου με την οικολογική ακεραιότητα της περιοχής εξετάζεται στην Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση του εκάστοτε έργου, λαμβανομένων υπόψη εξειδικεύσεων και περιορισμών που τίθενται από τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ) και τα υπό έκδοση Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ).

Οι Οργανωμένες Μορφές Ανάπτυξης Τουρισμού (ΟΜΑΤ), μπορούν να περιλαμβάνουν τμήματα περιοχών NATURA 2000, αλλά στα εν λόγω τμήματα οι ΟΜΑΤ πρέπει να ανήκουν στην εκδοχή τους της ήπιας ανάπτυξης. Για άλλες μορφές τουρισμού (Οργανωμένοι Υποδοχείς Τουριστικών Δραστηριοτήτων: ΟΥΤΔ, Σύνθετα Τουριστικά Καταλύματα: ΣΤΚ, Μη Σύνθετα Τουριστικά Καταλύματα Μικρής Κλίμακας: ΜΤΚΜΚ) το σχέδιο προωθεί ομοίως μορφές «ήπιας ανάπτυξης», με μειωμένο ανώτατο επιτρεπόμενο συντελεστή δόμησης ίσο με το ½ του ισχύοντος στην αντίστοιχη κατηγορία, περιορίζοντας έτσι την έκταση κατάληψης προστατευόμενων περιοχών και την απώλεια ενδιαιτημάτων. Σε περιοχές ελέγχου (Α) εντός του Δικτύου NATURA 2000, νέες τουριστικές υποδομές επιτρέπονται μόνο μετά την έγκριση Σχεδίων Διαχείρισης.

Συνολικά, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Δέουσας Εκτίμησης, η εφαρμογή του ΕΧΠ-Τ δύναται να επηρεάσει εκτάσεις που περιλαμβάνονται σε προστατευόμενες περιοχές, αλλά οι επιπτώσεις θα είναι μικρής έντασης, αφενός διότι η εφαρμογή του είναι επιτρεπτή σε ζώνες λιγότερο κρίσιμες για τη βιοποικιλότητα, αφετέρου διότι οι όποιες επιπτώσεις μπορούν να προληφθούν, να μετριασθούν ή και να αποφευχθούν με λήψη κατάλληλων μέτρων σε επίπεδο περιβαλλοντικής αδειοδότησης του εκάστοτε έργου μέσω της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, οπότε και εξετάζονται ενδελεχώς οι επιμέρους παράμετροι. Σε γενικές γραμμές, οι γενικές κατευθύνσεις, όροι και περιορισμοί που θέτει το Σχέδιο, σε συνδυασμό με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τα ειδικά καθεστώτα για τις περιοχές NATURA 2000 και τον ενδελεχή έλεγχο κατά το στάδιο της αδειοδότησης σε επίπεδο εκάστοτε έργου, εξασφαλίζουν τη συνοχή και ακεραιότητα του Δικτύου NATURA 2000.

β) Όχληση (θόρυβος, σκόνη, φωτορύπανση, ανθρώπινη παρουσία)

Αναφορικά με τις οχλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή του ΕΠΧ-Τ, κατά τη φάση κατασκευής, αυτές θα είναι παροδικές και θα μπορούν να αντιμετωπισθούν επαρκώς με μέτρα που θα εξειδικεύονται στις κατά περίπτωση ΜΠΕ.

Η μελέτη καταλήγει ότι οι επιπτώσεις κατά τη φάση λειτουργίας θα είναι επίσης μη σημαντικές, καθώς θα περιορίζονται χωρικά εκτός των ευαίσθητων περιοχών του Δικτύου (π.χ. πυρήνες Εθνικών Δρυμών) και σε κάθε περίπτωση θα αξιολογούνται και θα αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του εκάστοτε έργου (ΜΠΕ), με την κατάλληλη εξειδίκευση των απαιτούμενων μέτρων περιορισμού.

γ) Υποβάθμιση ενδιαιτημάτων

Η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων που συνδέεται με την εφαρμογή του ΕΧΠ-Τ, θα αντιμετωπισθεί κατά περίπτωση έργου, με τη λήψη μέτρων καλής πρακτικής και διαχείρισης για την αποφυγή φαινομένων που σχετίζονται με την αύξηση του τουρισμού πάνω από τη φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής.

δ) Μείωση πληθυσμού

Για τις επιπτώσεις του σχεδίου στον αριθμό των ειδών χλωρίδας και πανίδας, η μελέτη εκτιμά ότι με τη λήψη αντισταθμιστικών μέτρων κατά περίπτωση, κατάλληλο σχεδιασμό – χωροθέτηση των εγκαταστάσεων τουριστικών υποδομών, μέτρα σχεδιασμού – διαχείρισης της βιοποικιλότητας (περιορισμένη χρονική διάρκεια κατασκευαστικής περιόδου, διατήρηση φυσικών διαδρόμων κίνησης, εγκατάσταση υποδομών ήπιας ανάπτυξης), οι επιπτώσεις θα μετριασθούν.

ε) Έμμεσες επιπτώσεις

Στις έμμεσες επιπτώσεις από την εφαρμογή του σχεδίου, η Δέουσα Εκτίμηση εξετάζει την εισαγωγή ξενικών ειδών και παθογόνων μικροοργανισμών που δύνανται να μεταβάλουν τη σύνθεση φυσικών φυτοκοινοτήτων ακόμα και να εκτοπίσουν είδη γηγενούς χλωρίδας, μεταβάλλοντας συγχρόνως το ενδιαίτημα για τα είδη πανίδας που το χρησιμοποιούν. Τα πιο απομονωμένα και δυσπρόσιτα μέρη των τόπων NATURA 2000 είναι πιο ευαίσθητα στις αλλαγές αυτές και πρέπει να παραμένουν δυσπρόσιτα για τους τουρίστες. Εκτιμά ωστόσο ότι οι επιπτώσεις δεν θα είναι σημαντικές αν υιοθετηθούν πρακτικές περιορισμού του κινδύνου, όπως χρήση ιθαγενών ειδών και εγχώριων κατασκευαστικών υλικών και επαναχρησιμοποίηση εκσκαφικών υλικών, εφαρμογή αντιπυρικών συστημάτων κ.ά.

IV. ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η ακεραιότητα και η συνοχή των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, που επηρεάζονται από την εφαρμογή του Σχεδίου σύμφωνα με τη Δέουσα Εκτίμηση, επιτυγχάνεται από την εφαρμογή των γενικών κατευθύνσεων, όρων και περιορισμών που θέτει, σε συνδυασμό με το σύνολο των δεσμεύσεων που απορρέουν από την ειδική νομοθεσία για τις περιοχές αυτές και τα εκάστοτε άλλα σχέδια, στις περιπτώσεις συνέργειας. Σε κάθε περίπτωση οι επιπτώσεις αξιολογούνται κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση του εκάστοτε έργου από την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση, οπότε και εξειδικεύονται τα μέτρα και οι τυχόν περιορισμοί για τη διασφάλιση της ακεραιότητας των τόπων.

Προκειμένου να προληφθούν και αποφευχθούν οι δυνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το ΕΧΠ-Τ δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις και προτείνει συγκεκριμένες ρυθμίσεις, κυρίως:

- Στο άρθρο 5: Κατευθύνσεις και ρυθμίσεις χωρικής οργάνωσης ανά κατηγορία περιοχών
- Στο άρθρο 6: Κατευθύνσεις και ρυθμίσεις χωρικής οργάνωσης ανά κατηγορία χώρου
- Στο άρθρο 7: Κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης των ειδικών μορφών τουρισμού και των τουριστικών υποδομών

- Στο άρθρο 10: Προτάσεις-Ανάδραση για τις αναγκαίες υποστηρικτικές υποδομές και για άλλες μορφές σχεδιασμού και προγραμματισμού σε συνάρτηση με τις ανάγκες χωρικής διάρθρωσης και ανάπτυξης του τουρισμού

Στις κατευθύνσεις και ρυθμίσεις που προβλέπει, περιλαμβάνονται μέτρα που αφορούν στον μετριασμό των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα, ενώ περιορισμοί που τίθενται από άλλα Σχέδια με σωρευτικές επιπτώσεις στους τόπους Natura 2000, δύνανται επίσης να συνεισφέρουν στον μετριασμό της σημαντικότητας των επιπτώσεων. Πέραν αυτών, η δέουσα εκτίμηση προτείνει πρόσθετα μέτρα μετριασμού των αρνητικών επιπτώσεων στην ακεραιότητα των προστατευόμενων περιοχών και ενδεικτικούς δείκτες για την παρακολούθησή τους.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

Στα συμπεράσματα η μελέτη εκτιμά ότι η εφαρμογή του Σχεδίου ΕΧΠ-Τ δεν δύναται:

- Να ελαττώσει σημαντικά την έκταση των τύπων οικοτόπων /ενδιαιτημάτων των προστατευόμενων περιοχών ή να τα κατακερματίσει, να απειλήσει την ακεραιότητά τους και να επηρεάσει την αντιπροσωπευτικότητα και τον βαθμό διατήρησης της δομής και των οικολογικών λειτουργιών τους.
- Να μειώσει σημαντικά το μέγεθος ή την πυκνότητα του πληθυσμού των ειδών ή να επηρεάσει την ισορροπία μεταξύ των ειδών ή να επηρεάσει το βαθμό απομόνωσής τους.
- Να προξενήσει αλλαγές σε ζωτικής σημασίας παραμέτρους, οι οποίες καθορίζουν τη λειτουργία των προστατευόμενων περιοχών.
- Να απειλήσει θεσμοθετημένους Στόχους Διατήρησης των ειδών και των τύπων οικοτόπων.
- Να έχει έμμεσες ή αθροιστικές επιπτώσεις μαζί με άλλα σχέδια στο περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα των προστατευόμενων περιοχών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, μετά και τη λήψη μέτρων, η ακεραιότητα των τόπων του Δικτύου NATURA 2000 δεν θα επηρεασθεί από το Σχέδιο.

(Γ) ΣΤΑΔΙΟ 3 – ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡ. 3 ΤΠΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Επειδή με βάση τα συμπεράσματα της Δέουσας Εκτίμησης στο Στάδιο 2, το ΕΠΧ-Τ δεν αναμένεται να επηρεάσει την ακεραιότητα του Δικτύου NATURA 2000 μετά τη λήψη μέτρων, δεν υλοποιήθηκε το Στάδιο 3 της 2021/C437/01 ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

1. Επί του επιπέδου ανάλυσης: Η εκτίμηση δεν μπορεί να παρουσιάζει κενά και οφείλει να αίρει κάθε εύλογη αμφιβολία.

Η Δέουσα Εκτίμηση του ΕΧΠ-Τ προκειμένου να τεκμηριώσει την απουσία σημαντικών επιπτώσεων στην ακεραιότητα των τόπων NATURA 2000, κάνει ποιοτική, γενική και οριζόντια ανάλυση, χωρίς τόπο-ειδική διερεύνηση ανά περιοχή Natura, σε συνάρτηση με τους ειδικούς στόχους διατήρησης και τις επιμέρους διαδρομές επίπτωσης, χωρίς ποσοτικοποίηση της κλίμακας/έντασης των χωρικών πιέσεων και της αποτελεσματικότητας των μέτρων μετριασμού. Η ανωτέρω προσέγγιση δεν συνάδει με τις κατευθύνεις της 2021/C437/01 ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: *«Για τον προσδιορισμό και αξιολόγηση των επιπτώσεων του σχεδίου ή του έργου λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησης του τόπου, η εκτίμηση των επιπτώσεων πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικά και, ει δυνατόν, ποσοτικά προσδιορίσιμα κριτήρια. Οι δε επιπτώσεις θα πρέπει να προσδιορίζονται ποσοτικά ή να καταγράφονται με τη χρήση παραμέτρων που καθιστούν δυνατή την εκτίμηση της κλίμακας και της σοβαρότητας των επιπτώσεων στους ειδικούς στόχους διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών με σημαντική παρουσία στον τόπο”.*

Η μελέτη αξιολογεί τις περιβαλλοντικές τάσεις μέσω ενός συστήματος δεικτών, στηριζόμενη στα συμπεράσματα της «Έκθεσης Κατάστασης του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα για το 2018» του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ). Και ναι μεν ο μελετητής επιλέγει το συγκεκριμένο σύστημα δεικτών, όμως δεν επικαιροποιεί τους δείκτες (2016 -2026) ή δεν τεκμηριώνει τη μη αναγκαιότητα επικαιροποίησης των δεικτών.

Δεδομένου δε ότι, σε ένα δυναμικό οικολογικό πλαίσιο, η ακεραιότητα κατά την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, έχει την έννοια της ανθεκτικότητας και της ικανότητας εξέλιξης του τόπου με τρόπους ευνοϊκούς για τη διατήρηση, η ανάλυση θα έπρεπε να αξιολογεί και κατά πόσο το σχέδιο θα συμβάλλει στην επίτευξη της επιδιωκόμενης κατάστασης των οικοτόπων και των ειδών με σημαντική παρουσία στον τόπο, όπως ορίζεται από τους στόχους διατήρησης (π.χ. αύξηση του μεγέθους πληθυσμών ή κάλυψη οικοτόπου κατά συγκεκριμένο ποσοστό, x %). Παρά ταύτα, η Δέουσα Εκτίμηση δεν παρέχει προβλέψεις μελλοντικών εξελίξεων των τόπων NATURA 2000, υπό την επιρροή του σχεδίου λ.χ. μέσω σεναρίων αύξησης επισκεψιμότητας, αλλαγών χρήσεων γης ή ανάπτυξης νέων υποδομών, αξιοποιώντας εργαλεία χωρικής ή/και οικολογικής ανάλυσης, δείκτες ή συναφείς μεθοδολογίες. Ομοίως, δεν τεκμηριώνει με ποσοτική / δεικτοκεντρική τεκμηρίωση (π.χ. εκτάσεις/ποσοστά αποκατάστασης, δείκτες επίτευξης, επιτυχή εφαρμογή σε παρόμοια σχέδια ή αναπτυξιακά έργα) ότι τα μέτρα μετριασμού που προτείνει, διασφαλίζουν "άνευ εύλογης αμφιβολίας" τη διατήρηση της οικολογικής ακεραιότητας και συνοχής των τόπων.

Και ενώ αναγνωρίζει και ρητώς διατυπώνει ότι «δεν μπορούν να αποκλειστούν σημαντικές σωρευτικές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης των ειδών χαρακτηρισμού τόπων του Δικτύου NATURA 2000» (Στάδιο 1, παράγραφος 2.5.3) και ότι υπάρχουν αβεβαιότητες και κενά στις πληροφορίες λόγω του μεγέθους και της κλίμακας του σχεδίου, της απουσίας καθορισμένων επενδυτικών προθέσεων και δεδομένων (Σχέδιο 2, παράγραφος 3.3.4 και 3.4.4), εξάγει συμπεράσματα περί απουσίας σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων, του τύπου *«δεν αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις», «αναμένεται μείωση πιέσεων», «ενδέχεται να υπάρξουν επιπτώσεις αλλά μικρής έντασης»* που βασίζονται σε εκτιμητικές παραδοχές, σε ευθεία σύγκρουση με το «κριτήριο της βεβαιότητας» που θέτει η νομολογία (ΣτΕ 2365/2022, 556/2025) και η 2021/C437/01 ανακοίνωση της ευρωπαϊκής Επιτροπής, και κατ΄ επανάληψη μεταθέτει την αξιολόγηση στο επίπεδο των εκάστοτε επιμέρους έργων.

Ως εκ τούτων, δεν αποκλείεται με βεβαιότητα και επιστημονικά επαληθεύσιμο τρόπο η απουσία σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων στους τόπους του Δικτύου NATURA 2000 από την επιρροή του σχεδίου (ΕΧΠ-Τ), και υπό το πρίσμα αυτό, δεν θεμελιώνεται επαρκώς η παράλειψη του Σταδίου 3, της ευρωπαϊκής ανακοίνωσης 2021/C437/01, βάσει και της αρχής της προφύλαξης.

Ειδικώς για την Περιφέρεια Κρήτης, τα συμπεράσματα που εξάγει βάσει γενικευμένων διαπιστώσεων στερούμενων ειδικής επιστημονικής τεκμηρίωσης, δεν δύναται να εκληφθούν ως εχέγγυο για την ακεραιότητα και τη διατήρηση της οικολογικής συνοχής και λειτουργίας των προστατευόμενων τόπων που υποστηρίζει, οι περισσότεροι εκ των οποίων διαμορφώθηκαν υπό συνθήκες γεωγραφικής απομόνωσης και έντονου αναγλύφου, παρουσιάζουν υψηλό ενδημισμό και οικολογική εξειδίκευση και είναι ως εκ τούτου ιδιαιτέρως τρωτοί έναντι ακόμα και μικρών διαταράξεων, όπως έχει αποδειχθεί στην πράξη (ενδεικτικά τόποι νησιών δεύτερης υπομάδας Ομάδας ΙΙΙ, ορεινές περιοχές, απομακρυσμένες αμμοθινικές ακτές, φαράγγια κ.ά.).

2. Ομογενοποίηση προστατευόμενων τόπων NATURA 2000, απουσία τοπο-ειδικής διερεύνησης

Μέσω της μεθοδολογικής προσέγγισης που εφαρμόσθηκε για την εκπόνηση της Δέουσας Εκτίμησης, το σύνολο των προστατευόμενων τόπων του Δικτύου NATURA 2000 της χώρας

αντιμετωπίζεται ως ομοιογενές σύστημα πανομοιότυπων περιβαλλοντικών - οικολογικών χαρακτηριστικών, που υφίστανται όμοιες πιέσεις και διαθέτουν ίδιους μηχανισμούς αντίστασης στις εκάστοτε διαταράξεις που συνδέονται με την τουριστική δραστηριότητα. Ερειδόμενη σε αυτή την προδήλως εσφαλμένη εκτιμητική παραδοχή, η Δέουσα Εκτίμηση καταλήγει ότι ο σχεδιασμός (ΕΧΠ-Τ) αναμένεται να προκαλέσει πανομοιότυπο, μη σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα στο σύνολο των προστατευόμενων τόπων NATURA 2000 της επικράτειας, δυνάμενο να μετριασθεί με τη λήψη των οριζόντιων μέτρων που προτείνει.

Η προσέγγιση αυτή δημιουργεί εύλογες επιστημονικές αμφιβολίες ως προς την ορθότητα των συμπερασμάτων της Εκτίμησης και ταυτόχρονα δεν συμβαδίζει και με τη σταθερή νομολογιακή θέση (ενδεικτικά ΣτΕ 556/2025), ότι *"η σημαντικότητα των επιπτώσεων ενός σχεδίου πρέπει να εξετάζεται σε σχέση με τους στόχους προστασίας κάθε συγκεκριμένου τόπου Natura 2000. Με άλλα λόγια, ένα σχέδιο δεν θεωρείται ότι επηρεάζει σημαντικά έναν προστατευόμενο τόπο, εάν δεν θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων διατήρησής του. Η εκτίμηση αυτού του κινδύνου πρέπει να βασίζεται στα ειδικά περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του κάθε εκάστοτε τόπου".*

Σύμφωνα με τα παραπάνω, θα ήταν δόκιμο να εξετασθούν οι επιπτώσεις του Σχεδίου (ΕΧΠ-Τ) κατ΄ ελάχιστον ανά ομάδες προστατευόμενων περιοχών NATURA 2000, με συναφή οικολογικά γνωρίσματα και μηχανισμούς αντίστασης στις δυνητικές πιέσεις από την εφαρμογή του, όπως λ.χ. περιοχές σε γεωγραφική εγγύτητα, που παρουσιάζουν οικολογική συνάφεια, συσχέτιση από πλευράς φυσικών πόρων-αβιοτικού περιβάλλοντος, οι οποίες μπορούν να συγκροτούν μία περιοχή προστασίας της βιοποικιλότητας, κατά την πρόβλεψη της παρ. 1 του άρθρου 19 Ν.1650/1986, όπως ισχύει. Λόγω της μεγάλης ετερογένειας του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας, των διαφορετικών στόχων διατήρησης που έχουν τεθεί ανά προστατευόμενο τόπο και κυρίως λόγω της διαφορετικής φέρουσας ικανότητάς τους ως προς την απορρόφηση των επιπτώσεων του σχεδιασμού, η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση, που υιοθετήθηκε και για τη σύνταξη των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, θα αποτύπωνε πληρέστερα την πραγματική έκταση και ένταση των επιπτώσεων εν συγκρίσει με την οριζόντια προσέγγιση της Δέουσας Εκτίμησης που εξετάζεται, τα συμπεράσματα της οποίας ενδέχεται να μην αντανακλούν τις ιδιαιτερότητες και τα πραγματικά όρια αντοχής κάθε περιοχής.

3. Η Δέουσα Εκτίμηση δεν ενσωματώνει τις εγκεκριμένες Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ)

Η Δέουσα Εκτίμηση κατά το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ πρέπει να βασίζεται σε πλήρη και επικαιροποιημένα επιστημονικά δεδομένα και να λαμβάνει υπόψη όλα τα ισχύοντα κανονιστικά μέτρα προστασίας που αφορούν τον οικείο τόπο, προκειμένου να αίρεται κάθε εύλογη επιστημονική αμφιβολία ως προς τις επιπτώσεις του σχεδίου (ΔΕΕ, υπόθ. C-127/02, *Waddenvereniging*, ΣτΕ 2365/2022, 556/2025).

Υπό το πρίσμα αυτό, η Δέουσα Εκτίμηση του ΕΧΠ-Τ, μη δικαιολογημένα παραλείπει να συναξιολογήσει και να ενσωματώσει στην ανάλυσή της την περιβαλλοντική πληροφορία των εγκεκριμένων Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και μεταθέτει την αξιολόγησή τους σε επίπεδο μεμονωμένου έργου. Τούτο έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη μεθοδολογική καθοδήγηση της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2021/C437/01), η οποία ενθαρρύνει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τη διατήρηση της φύσης, σε πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πιθανών συγκρούσεων αργότερα σε επίπεδο έργου (παρ. 4.1). Η λογική της μετάθεσης της περιβαλλοντικής κρίσης συμβατότητας στο στάδιο έργου, υποδηλώνει ότι δεν αποκλείονται στο στάδιο της Δέουσας Εκτίμησης σημαντικές επιπτώσεις από την επιρροή του Σχεδίου, γεγονός που προσκρούει και στην αρχή της προφύλαξης.

Οι εγκεκριμένες ΕΠΜ συνιστούν επίσημη επιστημονική βάση, με την πλέον επικαιροποιημένη και αξιόπιστη πρωτογενή πληροφορία για τις προστατευόμενες περιοχές της επικρατείας και το προστατευτέο αυτών αντικείμενο και θεωρούμε ότι θα έπρεπε να αξιοποιηθούν ως υπόβαθρο της ανάλυσης για την εξαγωγή των συμπερασμάτων της Δέουσας Εκτίμησης, αναφορικά με το μέγεθος των επιπτώσεων του ΕΧΠ-Τ στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου, και την αποτελεσματικότητα των μέτρων μετριασμού, αλλά και για να καλυφθούν τα κενά δεδομένων που αναγνωρίζει η Δέουσα Εκτίμηση. Άλλωστε όπως διατυπώνει και η ευρωπαϊκή ανακοίνωση (2021/C437/01) *"Η εκτίμηση πρέπει να βασίζεται στις διαθέσιμες βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις επί του θέματος. Αυτό σημαίνει ότι οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι πλήρεις και επικαιροποιημένες".*

Περαιτέρω, λόγω της τοπο-ειδικής μεθοδολογικής προσέγγισης των ΕΠΜ, η ενσωμάτωσή τους στη Δέουσα Εκτίμηση θα ενίσχυε την αξιοπιστία της αξιολόγησης, θα επέτρεπε την επιλογή στοχευμένων μέτρων μετριασμού προσαρμοσμένων στις πραγματικές πιέσεις και στα όρια αντοχής κάθε τόπου, και θα διασφάλιζε τη συμβατότητα των προτεινόμενων ρυθμίσεων με τους ειδικούς στόχους διατήρησης και τους δεσμευτικούς περιορισμούς ανά τόπο και ανά ζώνη προστασίας, διασφαλίζοντας ότι το Σχέδιο λειτουργεί συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά προς το καθεστώς προστασίας.

Για την περίπτωση της Κρήτης, οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες αναγνωρίζοντας την αυξημένη τρωτότητα πολλών τόπων της, εισάγουν ένα συνεκτικό πλαίσιο προστασίας, το οποίο επηρεάζει άμεσα τον τρόπο ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπονται ζώνες διαφοροποιημένης προστασίας, όπου οι επιτρεπόμενες χρήσεις και παρεμβάσεις καθορίζονται με γνώμονα τη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών προτεραιότητας.

4. Δεν αξιολογεί την παράμετρο της κλιματικής αλλαγής. Δεν συναξιολογεί τα ΕΣΠΚΑ και ΠΕΣΠΚΑ

Η Δέουσα Εκτίμηση παραλείπει να συμπεριλάβει στον κατάλογο των Σχεδίων που ενδέχεται να έχουν σωρευτικές επιπτώσεις με το ΕΧΠ-Τ (κεφ. 3.3.2) τα ΠΕΣΠΚΑ (Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή). Τα ΠΕΣΠΚΑ αναλύουν την τρωτότητα της περιφέρειας σε κλιματικούς κινδύνους (πλημμύρες, θερμικά κύματα, διάβρωση ακτών, υδατικό ισοζύγιο) και θέτουν δεδομένα και περιορισμούς που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη από τη Δέουσα Εκτίμηση. Η παράλειψη ενσωμάτωσης των προβλέψεών τους συνιστά ουσιώδες κενό στη μεθοδολογική προσέγγιση, καθώς στερεί από την ανάλυση μια κρίσιμη συνιστώσα, ιδίως ως προς την εκτίμηση των αρνητικών αλλά και συνεργιστικών επιπτώσεων με το ΕΧΠ-Τ.
Περαιτέρω τα ΠΕΣΠΚΑ εισάγουν τεκμηριωμένη γνώση για την κλιματική τρωτότητα, που όφειλε να αξιοποιήσει η Δέουσα Εκτίμηση και προτείνουν προσαρμοστικά μέτρα που δεν είναι ορθό να αγνοηθούν για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων του τουριστικού σχεδιασμού. Η Δέουσα Εκτίμηση επομένως όφειλε να εξετάσει τη συμβατότητα και συμπληρωματικότητα του Σχεδίου με τα παραπάνω σχέδια.

Ενδεικτικά, στην περίπτωση της Κρήτης, όπου η κλιματική αλλαγή έχει επιτείνει τα φαινόμενα λειψυδρίας και έχει αυξήσει την πίεση στους υδατικούς πόρους, η παράλειψη της δέουσας εκτίμησης να συμπεριλάβει την καίρια αυτή παράμετρο, περιορίζει την αξιοπιστία της αποτίμησης και εγείρει εύλογο προβληματισμό ως προς την εγκυρότητα του συμπερασμάτων της, όπως ενδεικτικά κατά πόσο η προβλεπόμενη από τον σχεδιασμό αύξηση υδροβόρων υποδομών (λ.χ. γκολφ, πισίνες) είναι βέβαιο ότι δεν θα προκαλέσει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στους προστατευόμενους τόπους ιδίως στις κλιματικά ευάλωτες περιοχές του νησιού λ.χ. Αστερούσια κ.ά.

5.Ανεπαρκής τεκμηρίωση της απουσίας σημαντικών επιπτώσεων του σχεδίου ανά κατηγορία έντασης τουρισμού

Η δέουσα εκτίμηση στηρίζει το συμπέρασμά της περί απουσίας σημαντικών επιπτώσεων του σχεδίου στους προστατευόμενους τόπους του Δικτύου NATURA 2000, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι οι περιοχές της χώρας με μεγαλύτερη ένταση τουρισμού (Α και Β), περιλαμβάνουν αθροιστικά μικρότερο ποσοστό του συνόλου των περιοχών NATURA 2000 που μπορούν να υφίστανται τις επιπτώσεις από την εφαρμογή του σχεδίου, εν συγκρίσει με περιοχές με μικρότερη τουριστική ανάπτυξη στις οποίες εντοπίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό των προστατευόμενων τόπων του Δικτύου.

Κατά την άποψη της υπηρεσίας μας η προσέγγιση αυτή ενέχει κίνδυνο σημαντικού σφάλματος αναφορικά με την αποτίμηση των δυνητικών αρνητικών επιπτώσεων γιατί:

α) Αξιολογεί τη σημαντικότητα των επιπτώσεων με βάση σημερινά δεδομένα ανάπτυξης και όχι με βάση τον σχεδιασμό που εισάγει το νέο ΕΧΠ-Τ, το οποίο μεταξύ άλλων ενθαρρύνει τη χωροθέτηση μορφών τουρισμού σε λιγότερο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές για την αποφόρτιση των "επιβαρυμένων" περιοχών, επιτρέποντας την αξιοποίηση του φυσικού κεφαλαίου των προστατευόμενων περιοχών τους για τουριστική ανάπτυξη. Θα έπρεπε επομένως να αποτιμηθούν οι μελλοντικές τάσεις με βάση τον προτεινόμενο νέο σχεδιασμό.
β) Η, σύμφωνα με τη μελέτη, μικρότερη χωρική κατανομή των τόπων NATURA 2000 σε τουριστικά κορεσμένες περιοχές μπορεί ευλόγως να αποδοθεί στις επί σειρά ετών αρνητικές επιπτώσεις που υφίστανται οι τόποι αυτοί από την τουριστική δραστηριότητα, που είχαν ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό των φυσικών οικοσυστημάτων τους και την απώλεια των οικολογικών χαρακτηριστικών που θα δικαιολογούσαν την ένταξή τους στο δίκτυο. Αναδεικνύει δηλαδή ενδεχομένως τις σωρευτικές σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις της επί σειράς ετών πίεσης που δέχονται τα οικοσυστήματα αυτά, μεταξύ άλλων, και από τον τουρισμό. Από την άλλη το γεγονός ότι μεγαλύτερος αριθμός περιοχών Natura 2000 εντοπίζεται σε λιγότερο ανεπτυγμένες τουριστικά ζώνες δεν αποτελεί εχέγγυο ανθεκτικότητας, ούτε αποδεικνύει ότι οι συνέπειες του ΕΧΠ-Τ δεν θα πλήξουν σημαντικά τους τόπους αυτούς. Αντιθέτως, η επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας εντός των προστατευόμενων στοιχείων τους ενδέχεται να προκαλέσει κατ΄ αναλογία με τις "τουριστικά επιβαρυμένες" περιοχές, πιέσεις και να οδηγήσει σε υποβάθμιση του φυσικού πλούτου τους, με μέγεθος σημαντικότητας που όφειλε να αποδείξει η δέουσα εκτίμηση. Επιπλέον, το προστατευτέο κεφάλαιο των περιοχών αυτών, έχοντας διαμορφωθεί υπό συνθήκες περιορισμένης ή μηδενικής τουριστικής πίεσης, είναι πιθανό να μην έχει αναπτύξει επαρκείς μηχανισμούς προσαρμογής σε πιέσεις που συνδέονται με την τουριστική δραστηριότητα. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να εμφανίζει αυξημένη ευαλωτότητα ακόμη και απέναντι σε μορφές τουριστικής ανάπτυξης στην «ήπια» εκδοχή της.
Στην περίπτωση της Κρήτης, το μεγαλύτερο ποσοστό προστατευόμενων περιοχών εντοπίζεται σε μη ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, όπου η προσβασιμότητα είναι δυσχερής και δύσκολη. Τα είδη που αναπτύχθηκαν ήταν σε μεγάλο βαθμό απόρροια του υψηλού βαθμού απομόνωσης των περιοχών αυτών (ορεινοί όγκοι, φαράγγια, απόκρημνες ακτές, απομονωμένες παραλίες, σπήλαια). Άρση της βασικής αυτής παραμέτρου εξέλιξής τους, λ.χ. με διεύρυνση του δικτύου μονοπατιών, ΟΜΑΤ εντός προστατευόμενων περιοχών, επέκταση ειδικών μορφών τουρισμού κ.ά. θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές αρνητικές συνέπειες για τη συνοχή και ακεραιότητά τους και δη όταν στις περιοχές αυτές έχουν καταγραφεί στενοενδημικά, ευαίσθητα οικολογικά είδη, με περιορισμένη γεωγραφική/χωρική εξάπλωση, είδη με ιδιαίτερες προσαρμογές, που η όποια αλλαγή του μικροπεριβάλλοντος ανάπτυξής τους θα ήταν ικανή ακόμα και να τα εκτοπίσει από το οικοσύστημα.

6. Παράλειψη συναξιολόγησης σημαντικών πιέσεων στους οικοτόπους

Για την πληρότητα της εκτίμησης θα έπρεπε να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του Σχεδίου στους προστατευόμενους τόπους ή ομάδες τόπων (σύμφωνα με όσα εκθέσαμε στη 2η σκέψη) σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες, κατ΄ ελάχιστον, υψηλές πιέσεις (Η), που δέχονται σήμερα, όπως

αυτές καταγράφονται και αξιολογούνται στα Τυποποιημένα Δελτία Δεδομένων (Standard Data Form - SDF) κάθε περιοχής και στις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ).
Για τους προστατευόμενους τόπους της Κρήτης, για παράδειγμα, η παράλειψη αξιολόγησης της επίδρασης της υπερβόσκησης και των πυρκαγιών - παραγόντων που σε μεγάλο βαθμό ρυθμίζουν και διαμορφώνουν την οικολογική κατάσταση των προστατευόμενων τόπων NATURA 2000 του νησιού- αναδεικνύει σημαντική μεθοδολογική ατέλεια. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να επηρεάσουν ουσιωδώς τον τρόπο και την ένταση που το Σχέδιο θα επιδράσει στα προστατευτέα αντικείμενα.

7. Συνδυαστικές επιπτώσεις με το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλλι

Αναφορικά με το υπό κατασκευή αεροδρόμιο Καστελίου, η Δέουσα Εκτίμηση εκτιμά ότι δεν θα εισφέρει σημαντικές αθροιστικές επιπτώσεις με το ΕΧΠ-Τ στις περιοχές χαμηλής ανάπτυξης τουρισμού στις οποίες αναπτύσσεται (Δ και Ε), επειδή βρίσκεται εκτός περιοχών NATURA 2000 και σε απόσταση από αυτές και επειδή οι επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία του έργου έχουν αξιολογηθεί ως μη σημαντικές στην ΜΠΕ του έργου.
Ωστόσο, η Δέουσα Εκτίμηση όφειλε να αποκλείσει σημαντικές συνέπειες, πέραν της γεωγραφικής περιοχής όπου χωροθετείται το έργο, στις εντός NATURA ζώνες επιρροής του, ως προς τον θόρυβο, τη φωτορύπανση και άλλες οχλήσεις. Θα έπρεπε να αποτιμήσει τις επιπτώσεις από την αύξηση της συχνότητας των πτήσεων πάνω από τις ζώνες αυτές και να εξετάσει σενάρια αύξησης της επισκεψιμότητας προστατευόμενων περιοχών ως απόρροια της σχετιζόμενης με το έργο αύξησης των τουριστικών εισροών και της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου που προωθεί το νέο ΕΧΠ-Τ. Επιπλέον έπρεπε να αξιολογήσει τις συνδυαστικές επιπτώσεις του ΕΧΠ-Τ με τα συνοδά έργα εξυπηρέτησης του αεροδρομίου (νέες ή αναβαθμισμένες οδικές συνδέσεις, παρεμβάσεις απομάκρυνσης εμποδίων κ.λπ.), στο πλαίσιο αθροιστικής και λειτουργικής αποτίμησης.

ΙΙΙ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

Υπάρχουν ουσιώδη κενά και ελλείψεις, τα οποία στερούν από την Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης την αναγκαία αποδεικτική ισχύ για την εξαγωγή συμπερασμάτων μη σημαντικών επιπτώσεων στην ακεραιότητα των προστατευόμενων τόπων του Δικτύου NATURA 2000, με το απαιτητό επίπεδο βεβαιότητας (beyond reasonable scientific doubt).

Η κατάλληλη αξιολόγηση των επιπτώσεων στις Στρατηγικές Περιβαλλοντικές Εκτιμήσεις (ΣΠΕ) δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στην Εθνική Έκθεση για την Κατάσταση του Περιβάλλοντος για την Ελλάδα 2018 από το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ), καθώς η εν λόγω έκθεση, αν και πλήρης για γενικά περιβαλλοντικά δεδομένα, δεν διαθέτει την εξειδικευμένη ανάλυση, την επιστημονική βεβαιότητα και την εστίαση στις σωρευτικές επιπτώσεις που απαιτούνται από το δίκαιο της ΕΕ και τις δικαστικές αποφάσεις για τέτοιες αξιολογήσεις. Η έκθεση ΕΚΠΑΑ μπορεί να χρησιμεύσει μόνο ως συμπληρωματικό έγγραφο, καθώς μια σωστή αξιολόγηση απαιτεί μια συγκεκριμένη, ενημερωμένη και τεκμηριωμένη μελέτη για τον τομέα ενδιαφέροντος.

9. Την εισήγηση της **κας Κασωτάκη Μαρίας** υπαλλήλου Τμήματος Χωρικού Σχεδιασμού της Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού ΠΚ.

10. Την εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Περιβάλλοντος & Χωροταξίας κ. Ξυλούρη Νικόλαου, με την οποία μεταξύ άλλων ανέφερε: «εισηγούμαι στην Επιτροπή **να γνωμοδοτήσει θετικά** επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), του έργου: **«Δέουσα Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου**

Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό» αλλά να προβλεφθούν στο Ειδικό Χωροταξικό για τον Τουρισμό στις περιοχές NATURA, οι πρόνοιες και οι προβλέψεις των Ειδικών Πολεοδομικών Μελετών Ε.Π.Μ., όπως έχουν εγκριθεί για την Κρήτη ή και για όσες θα εγκριθούν και σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο με αριθμ. πρωτ. 93990/20-03-2026 έγγραφο του Τμήματος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού της Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Π.Κ.

11. Τις απόψεις των μελών της Επιτροπής.
Ύστερα από διαλογική συζήτηση

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Γνωμοδοτεί θετικά επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), του έργου: **«Δέουσα Εκτίμησης επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό» αλλά να προβλεφθούν στο Ειδικό Χωροταξικό για τον Τουρισμό στις περιοχές NATURA, οι πρόνοιες και οι προβλέψεις των Ειδικών Πολεοδομικών Μελετών Ε.Π.Μ., όπως έχουν εγκριθεί για την Κρήτη ή και για όσες θα εγκριθούν και με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο με αριθμ. πρωτ. 93990/20-03-2026 έγγραφο του Τμήματος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού της Δ/νσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Π.Κ.**, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης.

Στην παρούσα απόφαση **γνωμοδοτεί αρνητικά** ο κος **Βρύσαλης Δημήτρης** μέλος της Επιτροπής, αναφέροντας μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

«Η δημοσιοποίηση της Μελέτης Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, επαναφέρει το σχέδιο του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (ΕΧΠ-Τ), δηλαδή τον σχεδιασμό της αστικής τάξης για τον τουρισμό, που ως «Λαϊκή Συσπείρωση» είχαμε καταψηφίσει.

Μόνο με ανέκδοτο μοιάζει να μιλήσουμε για προστασία του περιβάλλοντος, που παραδίνεται με τη σφραγίδα κυβερνήσεων – ΕΕ, όπως και τα εργασιακά δικαιώματα των εργαζομένων, βορά στα μεγάλα τουριστικά συμφέροντα, που μετατρέπουν σε πανάκριβο εμπόρευμα την ανάγκη των εργατικών και λαϊκών οικογενειών για τις διακοπές, την αναψυχή και τον τουρισμό, ενώ την ίδια ώρα αυτοαπασχολούμενοι, μικροεπιχειρήσεις του κλάδου, προσπαθούν να επιβιώσουν. Ολόκληρο το νομοθετικό οπλοστάσιο διαχρονικά των κυβερνήσεων αποσκοπεί να ικανοποιήσει τις αξιώσεις του τουριστικού κεφαλαίου για την αύξηση των κερδών τους, ενσωματώνει προνόμια, κίνητρα και μέτρα τα οποία νομιμοποιούν όλες τις παρανομίες σε βάρος του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Είμαστε απέναντι στην πολιτική που μετατρέπει παραλίες, βουνά, δάση, ιαματικές πηγές, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, περιοχές NATURA, σε χρυσοφόρα πεδία επιχειρηματικής δράσης».

Αφού συντάχθηκε το παρόν υπογράφεται ως παρακάτω:
Ηράκλειο **26-03-2026**

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής
Περιβάλλοντος και Χωροταξίας

Νίκος Ξυλούρης
Αντιπεριφερειάρχης
Περιβάλλοντος ΠΚ

Τα Μέλη